

OM FÖRVAR

Att tas i förvar innebär att du placeras på Migrationsverkets låsta enheter och att du inte får lämna den platsen. Förvar och fängelse är inte samma sak, även om båda innebär inlåsning.

Dina rättigheter i förvar

Du har flera rättigheter när du tas i förvar. Du har rätt att behandlas med respekt och värdighet. Du ska också ha möjlighet att aktivera dig, exempelvis genom att träna, vara utomhus, spela spel och titta på tv. Du har även möjlighet till kontakt med omvärlden genom att använda telefon eller internet och ta emot planerade besök av t ex vänner eller familj.

För att ta emot besök måste du själv boka ett besöksrum senast dagen innan ditt planerade besök ska komma och träffa dig. Du får inte ta emot besök inne i de lokaler där andra som sitter i förvaret vistas. Tänk på att det är bra att vara ute i god tid när du bokar ett besöksrum. Besökstiderna kan variera mellan de olika förvaren.

Du har rätt till medicinsk vård och tandvård i samma omfattning som för asylsökande när du sitter i förvar. Däremot ser tillgången till läkare, sjuksköterska lite olika ut beroende på vilket förvar du är inlåst i. Det är inte Migrationsverket som ansvarar för sjukvården på förvaret utan den vanliga sjukvården.

Förvarets personal har rätt att begränsa vad du får lov att ha med dig in på förvaret och i vissa fall kan de ta beslut om kroppsvisitation för att leta efter saker du har med dig som du inte får ha inne på förvaret. Ett beslut om kroppsvisitation kan normalt överklagas, vilket betyder att du ansöker om att beslutet ska ändras.

Offentligt biträde eller annan juridisk hjälp

- Du har rätt till offentligt biträde om du sitter i förvar i mer än 72 timmar, alltså mer än 3 dygn.
- Tänk på att kolla upp ett bra offentligt biträde om du riskerar att sättas i förvar. Du kan alltså själv önska att en person ska företräda dig. Migrationsverket kan dock besluta om att du ska tilldelas ett annat offentligt biträde.
- Byte av offentligt biträde är svårt att få efter det att du har blivit tilldelad ett!

Vad ingår i det offentliga biträdets uppdrag?

- Ditt offentliga biträde i förvarsärendet har i uppdrag att ge dig råd om situationen kring förvarstagandet, att medverka på förhandlingar med Polismyndigheten eller Migrationsverket och att bistå med att överklaga förvarsbeslut, beslut om kroppsvisitation, beslut om avskiljning eller säkerhetsplacering eller beslut om att dina besök ska övervakas.

Om man inte är nöjd med sitt offentliga biträde kan man begära ett byte av biträde men det är ofta svårt att få en sådan begäran beviljad. Om du flyttas till ett förvar som ligger geografiskt långt ifrån var det offentliga biträdet befinner sig så kan detta vara ett skäl för byte. Det finns däremot inga garantier och det är oklart hur långt avståndet måste vara för att myndigheterna ska tycka att det finns anledning att byta ut biträdet. Andra anledningar som kan medföra att man beviljas ett byte av offentligt biträde är att du inte får kontakt med ditt offentliga biträde. Det kan vara bra att då be personalen på förvaret att kontakta det offentliga biträdet eftersom försöket att kontakta det offentliga biträdet då dokumenteras.

Om du inte beviljas byte av offentligt biträde kan du prata med den person du vill ska företräda dig. Det kan finnas en möjlighet att en annan jurist eller advokat kan kontakta ditt offentliga biträde och få en fullmakt överta det offentliga biträdets uppgifter. Det är inte alla offentliga biträden som går med på att göra så.

Du får alltid anlita någon annan att arbeta för dig i förvarsärendet men då kan du behöva betala för den personens arbete själv

Verkställighetshinder

- Det offentliga biträdet som ska hjälpa dig i förvarsfrågan är **inte** skyldig att hjälpa dig med en anmälan av verkställighetshinder (VUT)
- Det är viktigt att noga tänka igenom dina alternativ innan du bestämmer dig för att en anmälan om verkställighetshinder ska göras.

Något som är viktigt att tänka på är att det offentliga biträde du blir tilldelad efter att du sätts i förvar endast får betalt av myndigheterna för att hjälpa dig i det som har med förvaret att göra. Att exempelvis skriva anmälan om verkställighetshinder (VUT) ligger utanför det uppdrag som myndigheterna betalar det offentliga biträdet för. Ibland kan de välja att hjälpa till, men det är inte något du kan räkna med. Om du vill anmäla verkställighetshinder kan du istället behöva anlita en annan jurist eller be om hjälp från en organisation.

Det finns inte någon tidsfrist för att lämna in en anmälan om verkställighetshinder (VUT). Det kan göras så länge det finns ett verkställbart utvisningsbeslut och du befinner dig i Sverige. Det kan finnas en poäng med att inte göra en anmälan direkt efter att du har fått ett sista avslag. Att du anmäler verkställighetshinder innebär inte automatiskt att du släpps ur förvar eller att du får stanna i Sverige. Det kan däremot ge stora konsekvenser för dig om det inte görs på rätt sätt. Det är därför viktigt att du ser till att få all information om dina alternativ och konsekvenserna av dem från någon juridisk kunnig så att du kan ta ett bra beslut. Det är viktigt att du själv tar ställning till vad som är bäst och värst av alla dåliga alternativ. Någon annan kan inte bestämma det åt dig.

Om olika typer av förvarsbeslut

Beslut om förvar tas oftast av Migrationsverket eller polisen. Det finns olika grunder för ett förvarsbeslut och beroende på grunden till ditt förvarsbeslut finns olika tidsgränser för hur länge du får hållas i förvar och för hur ofta besluten måste omprövas. Det ska framgå av beslutet på vilken grund du är förvarstagen och att det kan överklagas närsomhelst. Nedan förklaras de olika grunderna och vilka tidsgränser som gäller.

Identitetsförvar

Du kan sättas i förvar om din identitet är oklar eller om du inte vill medverka till att utreda din identitet. Detta gäller i samband med att du reser in i Sverige eller lämnar in en asylansökan. Du får endast sitta i förvar på denna grund i **två veckor**. Efter det måste ett nytt beslut tas och det måste finnas synnerliga – särskilt starka - skäl för att du ska vara kvar i förvar.

Utredningsförvar

Om du inte medverkar till utredningen, så kan det beslutas att du sätts i förvar för att din rätt att stanna i landet ska kunna utredas. Det kan till exempel handla om att myndigheterna är rädda att du inte kommer komma till en bokad asylutredning. Du får endast sitta i förvar i **48 timmar** på denna grund.

Verkställighetsförvar

Du kan bara tas i verkställighetsförvar om:

- du har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut, alltså ett beslut som inte går att överklaga, och
- myndigheterna tror att du kommer att avvika eller hålla dig undan på ett sätt som innebär att ditt beslut inte kan verkställas, eller
- om det anses finnas en risk att du kommer att begå brottslig verksamhet i Sverige.

Denna typ av förvar används för att förbereda eller genomföra en verkställighet. Exempel på saker som kan leda till att du tas i förvar i detta fall är om du har hållit dig undan från verkställighet tidigare, om du sagt till myndigheterna att du inte tänker samarbeta vid en av- eller utvisning, eller om du inte kommer till möten som myndigheterna kallat dig till.

Du får inledningsvis endast sitta i förvar i **två månader** på denna grund. Efter detta måste nytt beslut tas ("fortsatt förvar") och det krävs då att det finns synnerliga skäl. Om ditt av- eller utvisningsbeslut från början har fattats av Migrationsverket eller polisen kan du inte hållas i förvar i mer än 12 månader. Du får alltså hållas i förvar i sammanlagt max 12 månader under ett och samma verkställighetsärende (se domstolsbeslut MIG 2017:17). Om du är dömd till utvisning på grund av brott finns det ingen absolut gräns för hur länge du kan låsas in i förvar.

Sannolikhetsförvar

I vissa situationer kan asylsökande också tas i s.k. sannolikhetsförvar. Denna möjlighet är dock begränsad.

Du kan endast tas i sannolikhetsförvar:

- om du redan är förvarstagen med stöd av återvändandedirektivet och det finns rimliga skäl att anta att du ansöker om internationellt skydd enbart för att försena eller hindra verkställigheten av beslutet om återsändande, eller
- om förvarstagandet är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning.

Du får inledningsvis endast sitta i förvar i **två veckor** på denna grund. Efter detta måste nytt beslut om fortsatt förvar tas.

När och varför kan beslut om förvar upphävas?

- Det måste framstå som rimligt att hålla någon kvar i förvar
- Besluten om förvarstagande kan överklagas när som helst
- Om det saknas laglig grund ska du släppas ur förvar (t.ex. om du tagits i förvar på fel grund eller beslutet inte omprövas i tid)
- Vid bedömning av om det finns synnerliga skäl för ett fortsatt förvar beaktas bl.a. hur länge du suttit i förvar och hur det går med arbetet att verkställa dig

Beslut om förvar kan överklagas när som helst. Det är alltså inte bara när man omprövar besluten vid specifika tidpunkter (exempelvis två månader) som de olika förutsättningarna ska vara uppfyllda. Om förutsättningarna för förvar inte längre är uppfyllda, eller beslutet inte omprövats i tid, så ska du omedelbart släppas. Laglig grund innebär också att du ska släppas omedelbart om du tagits i förvar på fel grund, till exempel om du tagits i verkställighetsförvar utan att du har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut.

Eftersom det är väldigt ingripande att låsa in en människa får myndigheten inte lov att göra det närsomhelst. Beslutsfattare ska väga statens intresse av att bevaka och upprätthålla sina gränser mot den förvarstagnas intressen av att inte bli inlåst. Det kallas för att man ska göra en *proportionalitetsbedömning*. Beslutsfattare anser ofta här att statens intresse av att bevaka sina gränser väger tyngre än den enskildes intresse av att inte vara inlåst.

Som nämndes ovan krävs det synnerliga skäl för att beslut ska tas om fortsatt förvar, alltså efter den första tidsgränsen om två månader har gått ut. Beslutsfattaren gör även här en proportionalitetsbedömning. Man tittar till exempel på hur länge du har suttit i förvar och hur det går med processen att avlägsna dig ur Sverige. Om det är så att myndigheterna inte gör något för att avlägsna dig ur Sverige, eller om det inte verkar som att myndigheterna kommer lyckas avlägsna dig ur Sverige så talar det för att du ska släppas ur förvar. Ju längre du har suttit och ju sämre det går mer arbetet att verkställa ditt utvisningsbeslut, desto större chans finns det att du släpps ur förvar.

I varje beslut ska det även tas ställning till om det istället skulle vara "tillräckligt" att du istället sätts under uppsikt, alltså att du istället för att låsas in ska släppas ut ur förvar och istället anmäla dig till polisen eller migrationsverket vid specifika tidpunkter.

Avvisning och utvisning - vad är skillnaden?

Utlänningslagen kap 12 § 8 a förklarar skillnaden mellan dessa två begrepp, som ofta sammanblandas när det gäller beslut i asylärenden. Både **avvisning** och **utvisning** innebär att personen måste lämna Sverige. Ett **avvisningsbeslut** kan bara fattas inom tre månader från din ankomst till Sverige eller om du ansökt om uppehållstillstånd inom denna period. Alla avlägsnandebeslut som fattas av Migrationsverket efter tre månader benämns "**utvisning**". Personer som har genomgått en fullständig asylprocess får ett utvisningsbeslut och riskerar att utvisas från Sverige. Det går att överklaga alla avvisnings- och utvisningsbeslut men om du fått beslut om "**avvisning med omedelbar verkställighet**" har du inte rätt att stanna i Sverige under tiden ditt beslut överklagas. Läs mer "avvisning med omedelbar verkställighet" i Goda råd s. 48–49.

Läs mer:

Goda råd för asylsökanden, s 76–82

Lagrum 1 kap. 15 §: uppräknning av vad som är "risk för avvikande". Relevant vad gäller sannolikhets- och verkställighetsförvar.